

Poppetje gezien, kastje dicht

De uitdrukking *Poppetje gezien, kastje dicht* wordt gebruikt als men iets maar even wil laten zien. Ze werd gebruikt door de *kijkkastman* als hij, na een vertoning, zijn kijkkast dichtdeed. Hij behoorde in de achttiende en negentiende eeuw tot de rondtrekkende straatartiesten en verdiende met de *rarekiek* zijn brood.

Rarekiek

Een rarekiek was een draagbare kist met een kleine ronde opening. Tegen betaling kon men door dit gat een blik in de *kijkdoos* werpen. Daarin zag men een tafereel van platte figuurtjes tussen achter elkaar

geplaatste coulissen, met een sterke dieptewerking. Het tableau stelde een landschap voor, een stadsgezicht of een paleiszaal. Vaak werden historische gebeurtenissen uitgebeeld. Je kunt de rarekiek beschouwen als een voorloper van de *televisie*.

Televisie als poppenkast

Illustrator *Peter Vos* zag de televisie als een soort poppenkast en maakte er een humoristische tekening van. Pa, moe en hun spruit kijken met de duim in de mond naar wat het ‘poppentoneel’ te bieden heeft. De poppenkast is voorzien van het gebruikelijke puntedakje en gordijntjes. Maar de ‘toneelopening’ heeft de vorm van een televisiescherm en is wit, hetgeen het koude beeldbuislicht suggereert. De ontwerper van het pastichetheater nam deze tekening als uitgangspunt.

Perspectief

Op het originele plaatje zijn de poppenkast en het publiek van opzij getekend. In vergroting overgebracht op het theatertje geeft dat een vervreemdend effect. Op de plek van het televisiescherm is de oorspronkelijke prent in verkleinde vorm geplaatst. Dit proces is enkele keren herhaald. Ook binnen in het pastichetheater komt de afbeelding enkele malen terug, nu volgens de lijnen van het perspectief: een verwijzing naar de ouderwetse kijkkast of rarekiek.